

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стоян Проданов с научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, регистриран в НАЦИД от 01.12.2018 г., член на Научно жури, Протокол №77/15.11.2023 и Заповед №3062/10.11.2023 г. на доц. д-р ик.н. Михаил Мусов, зам.-ректор по Научноизследователска дейност и международно сътрудничество на УНСС за състав на научно жури върху дисертация на докторант Мехмед Лятиф Расим, на тема „Ролята на преките чуждестранни инвестиции за ускоряване на икономическото развитие на България“. Докторската програма на докторанта е „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ със зачисляване в самостоятелна форма на обучение. Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Пламен Орешарски, катедра „Финанси“ към Финансово-счетоводен факултет на УНСС.

Уважаеми членове на научното жури,

Темата на дисертационния труд на докторант Мехмед Лятиф Расим е „Ролята на преките чуждестранни инвестиции за ускоряване на икономическото развитие на България“. Настоящото становище е разработено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ - ППЗРАСРБ и Правилника за учебната дейност в УНСС – част трета „Доктор“.

1. Информация за дисертанта

Докт. Мехмед Расим придобива бакалавърска и магистърска степени от университети в страната и чужбина. Обучението като докторант се извършва в самостоятелна форма в докторска програма към катедра „Финанси“ при Финансово-счетоводен факултет на УНСС по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1355/15.06.2020 г. Научен ръководител е доц. д-р Пламен Орешарски.

2. Общо представяне на дисертационния труд

Настоящото становище е изготвена съобразно примерна структура на рецензия за придобиване на ОНС „Доктор“ в УНСС. То отговаря на нормативните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България и приложимата в УНСС вътрешна регулаторна уредба. Представената за научна оценка дисертация изследва ролята на ПЧИ за ускоряване на икономическото развитие на България. Разработката е в обем от 220 стандартни страници и включва съдържание, увод, четири глави, заключение, както и библиография със 176 източници.

Във въведението е обоснована актуалността на изследвания проблем, обоснована е дисертабилността му. В първа глава са изследвани финансовите аспекти на преките чуждестранни инвестиции и ролята им за икономическото развитие на страната. Във втора глава авторът обосновава методологията на изследването. В трета глава се представени резултатите от проведеното изследване. В четвърта глава е обоснован модел за провеждане на ефективна политика за привличане на ПЧИ. В заключението са обобщени основните изводи от дисертационния труд и са представени проблемни области за бъдещи изследвания.

Обектът на изследване в дисертацията са ПЧИ в България. **Предметът** на изследване е ролята и ефектите на ПЧИ за икономическото развитие на България.

Основната **теза** на изследването е „допускането, че не всички ПЧИ допринасят за социално-икономическото развитие на България в периода 2008-2021 г., в частност, до адекватен ръст на БВП“.

Целта на дисертационния труд е да се анализира ролята на ПЧИ за икономическото развитие на България. Формулирани са пет научни задачи.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Поставените в дисертацията задачи оценявам като постигнати и решени. Формулираните и научно изведени в дисертацията резултати потвърждават наличието на докторант, който прилага иконометрично коректна методология за анализ и изследване.

4. Оценка на формулираните приноси и постигнати теоретични, теоретико-приложни и емпирични резултати

В разработката се извеждат следните приноси:

А) С теоретичен характер - Систематизирани са основните теории, свързани с ПЧИ; Установени са преките и косвените ефекти от ПЧИ върху икономиката на приемащите ги държави; Установени са основните затруднения в политиката на страната за привличане на ПЧИ и за използване на предвидените стимули и мерки от инвеститорите.

Б) С практико-приложен характер - Разработен е комплексен модел за оценка на разнопосочното влияние на ПЧИ върху икономиката с макроикономически, регионални, научно-приложни; Изведени са бизнес мотивите за осъществяване на ПЧИ; Представени са негативните ефекти от ПЧИ върху икономиката и е разклатено тяхното едностранно „митично“ въздействие върху просперитета обществото и икономическия растеж; Систематизирани са теориите и основните обстоятелства, свързани с привличането на ПЧИ в България. Изведен е модел за увеличаване на ПЧИ в страната, насочен към облекчаване на процедурата за сертифициране, промяна в инвестиционните стимули и използване на инвестиционен маркетинг.

Оценката на установените научни приноси е положителна. Потвърждават се наличието на прецизно изграден и вещо направляван от научния си ръководител докторант.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертацията са представени седем публикации. Има и впечатляващ списък с участия в научни форуми. Публикациите потвърждават постигането на необходимото ниво на публичност!

6. Оценка на автореферата

Авторефератът от 47 стр. отговаря на изискванията за систематизирано изложение на основните достижения в дисертационния труд. В него систематично са представени всички основни аспекти от дисертационни труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпрос за коментиране при публичната защита – До каква степен комбинацията от множествени кризи и честа смяна на парламентарни мнозинства води до редуциране влиянието на ПЧИ върху икономическия

растеж за сметка на вътрешните инвестиции и на привлечените евросредства по ОП и ПВУ?

8. Заключение

На базата на проучването на дисертационния труд, в съответствие с чл.8(3) от Закона за развитие на научния състав в Република България, могат да се направят следните изводи:

1. Представеният дисертационен труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” и висок капацитет за провеждане на качествени научни изследвания.
2. Получените анализи и резултати, могат да бъдат използвани в решения на централни органи на управление при провеждане на държавната политика по привличане на ПЧИ.
3. Авторефератът коректно и точно отразява съдържанието на дисертационния труд.

В заключение, като се има предвид много доброто познаване на теорията и практиката в изследваната област, както и оригиналните аналитични резултати, които се съдържат в представения дисертационен труд, предлагам научното жури да присъди на докторант Мехмед Лятиф Расим на образователната и научна степен доктор по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”.

03.12.2023 г.

Свищов

.....

/Проф. д-р Стоян Проданов/

To UNWE
Department of Finance

OPINION

by Prof. Stoyan Prodanov, PhD with a scientific specialty "Finance, money circulation, credit and insurance", registered in the NACID from 01.12.2018, member of the Scientific Jury, Protocol No. 77/15.11.2023 and Order No. 3062/10.11.2023 of Assoc. Prof. Dr.Sc. Mihail Musov, Vice-Rector for Scientific Research and International Cooperation of the UNSS for the composition of a scientific jury on the dissertation of PhD student Mehmed Lyatif Rasim, on the topic "The role of foreign direct investment in accelerating the economic development of Bulgaria". The doctoral program of the doctoral student is "Finance, Money Circulation, Credit and Insurance" with enrollment in an independent form of study. The scientific supervisor of the doctoral student is Associate Professor Plamen Oresharski, PhD Department of Finance at the Faculty of Finance and Accounting of the UNSS.

Dear members of the scientific jury,

The topic of doctoral student Mehmed Lyatif Rasim's dissertation is "The role of foreign direct investment in accelerating the economic development of Bulgaria". This opinion has been developed in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria - ZRASRB, the Regulations for the Implementation of ZRASRB - PPZRASRB and the Regulations for Educational Activities at UNSS - part three "Doctor".

1. Information about the dissertation student

PhD Student Mehmed Rasim obtained bachelor's and master's degrees from universities in the country and abroad. The training as a doctoral student is carried out independently in a doctoral program at the Department of Finance at the Faculty of Finance and Accounting of UNWE in the scientific specialty "Finance, Money Circulation, Credit and Insurance", according to Order of the Rector of UNSS No. 1355/15.06.2020 Academic supervisor is Assoc. Prof. Plamen Oresharski, PhD.

2. General presentation of the dissertation work

This statement was prepared in accordance with the sample structure of a review for the acquisition of the PhD-degree at UNSS. It meets the regulatory requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the internal regulations applicable in the UNSS. The dissertation submitted for scientific evaluation examines the role of FDI in accelerating the economic development of Bulgaria. The development is in a volume of 220 standard pages and includes a table of contents, an introduction, four chapters, a conclusion, as well as a bibliography with 176 sources.

In the introduction, the relevance of the researched problem is justified, its dissertability is justified. The first chapter examines the financial aspects of foreign direct investments and their role in the country's economic development. In the second chapter, the author justifies the research methodology. The third chapter presents the results of the conducted research. In the fourth chapter, a model for conducting an effective FDI attraction policy is substantiated. In the conclusion, the main conclusions of the dissertation work are summarized and problem areas for future research are presented.

The object of research in the dissertation is FDI in Bulgaria. The subject of research is the role and effects of FDI for the economic development of Bulgaria.

The main thesis of the research is "the assumption that not all FDI contributes to the socio-economic development of Bulgaria in the period 2008-2021, in particular, to adequate GDP growth".

The aim of the dissertation is to analyze the role of FDI in the economic development of Bulgaria. Five scientific tasks were formulated.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

I assess the tasks set in the dissertation as achieved and solved. The results formulated and scientifically derived in the dissertation confirm the presence of a doctoral student who applies an econometrically correct methodology for analysis and research.

4. Evaluation of the formulated contributions and achieved theoretical, theoretical-applied and empirical results

The following contributions are made in the development:

A) Theoretical in nature - The main theories related to FDI are systematized; The direct and indirect effects of FDI on the economy of the host countries have been established; The main difficulties in the country's policy for attracting FDI and for using the provided incentives and measures by investors have been identified.

B) With a practical-applied nature - A complex model has been developed to assess the multidirectional impact of FDI on the economy with macroeconomic, regional, scientific-applied; The business motives for implementing FDI are presented; The negative effects of FDI on the economy are presented and their one-sided "mythical" impact on prosperity, society and economic growth is shaken; The theories and the main circumstances related to the attraction of FDI in Bulgaria are systematized. A model for increasing FDI in the country, aimed at easing the certification procedure, changing investment incentives and using investment marketing, has been developed.

The assessment of established scientific contributions is positive. The presence of a precisely built and skillfully guided doctoral student by his supervisor is confirmed.

5. Evaluation of dissertation publications

Seven publications are presented on the dissertation. He also has an impressive list of participation in scientific forums. Publications confirm the achievement of the required level of publicity!

6. Evaluation of the autoref

The 47-page abstract meets the requirements for a systematic presentation of the main achievements of the dissertation work. It systematically presents all the main aspects of dissertation work.

7. Criticisms, recommendations and questions

Question for comment in the public defense - To what extent does the combination of multiple crises and frequent changes of parliamentary majorities lead to a reduction in the impact of FDI on economic growth at the expense of domestic investments and the attracted European funds under OP and Bulgaria's National Recovery and Resilience Plan?

8. Conclusion

Based on the study of the dissertation, in accordance with Article 8(3) of the Law on the Development of Scientific Staff in the Republic of Bulgaria, the

following conclusions can be drawn:

1. The presented dissertation shows that the dissertation student has in-depth theoretical knowledge in the scientific specialty "Finance, money circulation, credit and insurance" and a high capacity for conducting qualitative research.

2. The obtained analyzes and results can be used in the decisions of central governing bodies when conducting the state policy on attracting FDI.

3. The abstract correctly and accurately reflects the content of the dissertation work.

In conclusion, taking into account the very good knowledge of theory and practice in the researched field, as well as the original analytical results contained in the presented dissertation work, I propose that the scientific jury award doctoral student Mehmed Lyatif Rasim the educational and scientific degree of Doctor of Ph.D. "Finance, money circulation, credit and insurance" program.

03.12.2023

Svishtov

.....

/ Prof. Stoyan Prodanov, PhD/